Születtem 1844. martius 13án Erdélyben, Háromszék Szent-Kolnán, Kerepestelt a Katholikus papi. Tizenkét éves koromig a szülői háznál voltam testi gyengeségemiatt; az olvasást, írást és számlálást atyámtól tanultam. Ekkor azon szép városba, Kantába (kerülvásárhely egyik része) vittek szülőim a második elemi osztályba, honnan egy év malva a lesik szekben fekvő csiki-somlyóra vittek, hol a 3ik és negyedik ~~az~~ ~~kettő~~ elemi osztályt ~~egy~~ ~~egy~~ egy év alatt végezve, 14 éves koromba ugyanott a gymnasiumi első osztályba mentem, és ezzel eljött azon régokhajtott idő, midőn az atyámtól tanult latin szókat érvényesíthetém. A mondott csiki-somlyói gymnasiumban 4 végeztem, első, második, 3 és harmadik osztályt; ~~azonban~~ harmadik osztályos koromban kezdettem a francia nyelvet tanulni minden segítség nélkül, de kevés sikerrel. Meg a negyedik osztályt is ~~eltte~~ megkezdettem ugyanott, hanem már a második hónap végén a stipendiumot az szülőföldtől messze fekvő Maros-Vásárhelyre kellett mennem az ottani ~~demos~~ Katholikus Seminariumba, (Növelde) miáltal szülőimre csak a subvencióim és a tankönyvek megvételének terhe maradt. Itt a pezsgős kolátok miatt, mégisszabb ráadám magam a francia és olasz nyelvek magántanulására, valamint az szüdéczi; de itt már az eddigi papi pálya helyett az orvosi pályára kezdettem ~~erezni~~. ~~At~~ A Marosvásárhelyi ~~gymnasiumban~~ Kosztelyiál gymnasiumban elvégezvén a negyedik osztályt. A stipendiumomat Kolozsvárra kértem, azonban ~~az ötödik osztályra~~ ~~nem eredmény nélkül maradt, s vissza~~ Kolozsvár helyett ~~küldtek~~ a székely-udvarhelyi Seminariumba, ~~itt jött kedvem~~ jutottam. Itt jött kedvem a keleti nyelvek tanulásához, Vámbéry úr ~~s~~ isztambuli czikkeit, Egressy törökbecsei, és B. Orbán Balázs keleti utazásait olvasva. Azonban a könyv hiány sokáig hátráltatott, a directoromtól kaptam egy latin nyelven irt arab grammatikát, melyből olvasni és irni megtanultam. Minthatodik osztályos nagy nehezen egy francia nyelven irt rövid török nyelvtant. Később Kleicher kis törökjének jutottam birtokába. Szintén Udvarhelyt kedvettem meg a botanicát egyik füvész tanárommal tett füvészi kirándulások alkalmával. A hetedik gymnasiumi osztályt elvégezve, de magamra már a kegyeket is, sőt sőrmind engedve akkis korom óta taplált utazási vágynak is, elhatároztam magamban, hogy Erdélyt valamiképp elhagyom. Atyámnak mindig a volt kivánsága, hogy pap legyek, - intentiót fölhaszválva ~~ez~~ ezen kivánságát, Nagyváradra jöttem, hol ~~kitűnő~~ bár első mint mindig első, kitűnő eszkuzzal fölvettem a püspöki lyceumba, ~~mint~~ papnövendéknek. De csak ekkor éreztem igazán, mint teszi valamire invita Minerva adni magát; ~~betegeskedésel~~ levertség és betegeskedéssel eltöltve az évet, odahagytam a papnövelőt, ~~a~~ ~~rend~~ Ekkor magamra hagyatva nevelői állást vállalva Nagy-Váradon végeztem a nyolczadik osztályt a premontrei Kanonokrend vezetése alatt. Ezen év alatt a török és ~~perzsa~~ ~~nyelv~~ francia nyelveket ~~tanultam~~ és ujgörög nyelvekkel tanulmányozva, elhatároztam, hogy az érettségi vizsgálatot letéve, megkértem a bécsi keleti akademiába jutást. Ezen pályára a keleti nyelveknek érvényesíthetése, ~~a~~ és, a keletre menés iránti régi vágymiatt igyekeztem; azonban ~~a~~ ~~a~~ a németnyelvtől nem birván, a ~~a~~ Bécsben tett concursusi vizsgálat után, azon választ nyertem, nüperent maradjak Bécsben a németnyelv elsajátításáért. De ~~Bécsben~~ pedig ezt nem tehettem anyagi körülményeimmiatt, ~~s~~ lejöttem Pestre, ~~hol~~ a jogi tudományokat tanulni. De a segélytelenség miatt ~~a~~ csak három ~~hónapig~~ maradhattam itt. Ekkor meghivatván ősi nagy ~~mostoha~~, a Kunágoti puszta lakó Vertán Endre ur által, hogy legnagyobb fiát az érettségi vizsgálatra elkészítsem, elhagytam Pestet, s igy elvégzettem az első évet. A puszta az alatt tanulmányoztam tovább a török és perzsa, ~~s~~ az papa óvelében ~~elkezdett~~ angol nyelveket. A török nyelvtanát csak akkor tehettem nagyobb előhaladást, midőn ~~s~~ mint kispap levelben Vámbéry urat igyekezten gyámolitására fölkérvén, Budenz ur az akademiai Könyvtárból olvasmányokkal ellátni szive volt. Azután és őszén évi vesztesége szám Bécsbe mentem, ~~hova~~ inkább a német, mint a keleti nyelveket, ~~mint más~~ vagy pedig a keleti akademiát. Inkább szerettek is hazánknak ~~szintén~~ mint másnak szolgálni; azért ~~tudva tehetsége~~ Rajz ~~[illegible]~~ a keleti diplomatiában és keleti tanulmányokban igyekszem ~~ott~~ ~~ennyire~~ a lehetőségig kiképezni s a tehetségemben a jogi tudományok nekem ~~[illegible]~~ maradtak.

KÖNYV-TÁRA